

41

24. května 2017

KONCEPCE VYSOKOŠKOLSKÉ PASTORACE

VYDALA ČESKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE
PRAHA 2017
(PRO VNITŘNÍ POTŘEBU)

OBSAH

ÚVODEM	3
NA CESTĚ KONVERZE V PASTORAČNÍM A MISIJNÍM PŮSOBENÍ	4
I. VÝCHODISKA A CÍLE VYSOKOŠKOLSKÉ PASTORACE	7
I. 1 Pastoračně-teologická východiska / cíle	9
I. 2 Sociokulturní východiska / cíle	12
II. CHARAKTERISTIKA VYSOKOŠKOLSKÉ PASTORACE V ČESKÝCH ZEMÍCH	15
II. 1 Situace v jednotlivých diecézích, míra institucionalizace	15
II. 2 Vztahy charakterizující vysokoškolskou pastorační	16
II. 3 Národní koordinátor vysokoškolské pastorační	18
III. PASTORAČNÍ VÝHLEDY, VÝZVY A ÚKOLY	20
ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ A DOPORUČENÍ	24

ÚVODEM

Milí přátelé,

Dostáváte do rukou k prostudování a uvádění do praxe dokument Koncepce vysokoškolské pastorace s názvem *Na cestě konverze v pastoračním a misijním působení*.

Katechetická sekce ČBK na základě projektu *Obnova katecheze a náboženského vzdělávání v České republice* ve spolupráci s Vysokoškolskou subkomisí Komise pro katolickou výchovu ČBK iniciovala diskuzi odborníků v této oblasti, kteří postupně připravili tento dokument.

Vysokoškolská pastorace je pro církve řádnou a důležitou formou evangelizačního úsilí s vlastními specifiky. Akademická obec výrazným způsobem přispívá k utváření kultury celé společnosti. Křesťanská hodnotová orientace spojuje světské snahy vysokoškoláků ale i dalších s nimi spojených členů společnosti, s věčným existenciálním horizontem, co způsobuje, že nezůstává přivázaný k dočasnému životnímu prostoru, ale svobodně se otevírá k nekonečnu. Protože pravou svobodu dává člověku jen jeho spojení s trojičným nekonečným Bohem, o které především v této koncepci jde.

Děkuji všem, kteří přispěli ke vzniku tohoto dokumentu. Doufám, že předložená koncepce vysokoškolské pastorace bude pomocí a inspirací všem, kterým leží na srdci konverze v pastoračním a misijním působení na akademické půdě.

Mons. Doc. ThDr. RNDr. Ladislav Hučko, CSc.,
biskup – apoštolský exarcha,
předseda Komise ČBK pro katolickou výchovu,
předseda Vysokoškolské subkomise KKV

NA CESTĚ KONVERZE V PASTORAČNÍM A MISIJNÍM PŮSOBNÍ

Koncepce vysokoškolské pastorace v České republice

1. „Přítomnost církve v univerzitním prostředí se stává navenek postupnou inkulturací víry vyrůstající z požadavku evangelizace. Je službou těm, kdo se na univerzitách angažují, a jejich prostřednictvím je i službou společnosti.“¹
2. Navržená *Koncepce vysokoškolské pastorace* katolické církve v českých zemích směřuje **místní církev i jednotlivá centra vysokoškolské pastorace** v jednom z nejobtížnějších, a přesto na duchovní plody mimořádně nadějném prostředí k osvobození si „trvalého misijního stavu“.² Její činnost proto představuje mezi dvěma vzájemně propojenými póly: posláním svěřeným církvi Kristem **hlásat evangelium** všem národům (Mt 28,19–20) a **kulturní diakonii**.
3. *Koncepce vysokoškolské pastorace* se chce stát součástí stálé reflexe vztahu přítomnosti církve na akademické půdě a podstatně se měnící podoby vysokého školství a vědeckého výzkumu. Jejím smyslem je:
 - lépe poznat *status quo* vysokoškolské pastorace v českých zemích, různé pastorační iniciativy a faktickou současnou podobu přítomnosti katolické církve na vysokých

1 CONGREGAZIONE PER L'EDUCAZIONE CATTOLICI - PONTIFICIO CONSIGLIO PER I LAICI - PONTIFICIO CONSIGLIO DELLA CULTURA, *Presenza della chiesa nell'università e nella cultura universitaria*. Viz online na http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/cultr/documents/rc_pc_cultr_doc_22051994_presence_it.html [cit. 20.8.2015].

2 Papež FRANTIŠEK: *Evangelii gaudium. Radost evangelia. Apoštolská exhortace o hlásání evangelia v současném světě*. Paulínky, Praha 2014.

školách a nabídnout v dokumentu orientaci, která podpoří směřování jednotlivých činností v současných centrech vysokoškolské pastorace a podnítí jejich další rozvoj;

- shrnout dosavadní zkušenosti a představit současné možnosti a rozsah vysokoškolské pastorace;
- formulovat základní principy, hodnocení a nutné formální programy vysokoškolské pastorace;
- zpřesnit způsoby komunikace mezi Komisí pro katolickou výchovu ČBK a její vysokoškolskou subkomisí, Sekcí ČBK pro mládež, akademickými farnostmi, církevními zařízeními v oblasti vysokoškolských a akademických institucí a ostatními zařízeními, kde žijí a působí studenti, pedagogové a vědečtí pracovníci;
- upřesnit dílčí kroky poslání a života akademických farností (přítomnost studentského kaplana; vztah akademické farnosti a akademické obce; vztahy akademické farnosti se světem kultury, vědy, hromadných sdělovacích prostředků a sportu; místo setkání, dialogu, formace, slavení svátostí a vzájemné pomoci);
- upozornit na zvláštní postavení a úkoly teologických fakult na akademické půdě;
- poukázat na roli a důležitost postavení vysokoškolského studenta v jeho domácí farnosti.

4. *Koncepce vysokoškolské pastorace* si je vědoma stálého zájmu církve o univerzity, výzkum a ty, kteří zde působí. Již ve své postsynodální exhortaci *Ecclesia in Europa*³ vyjádřil papež Jan Pavel II. přesvědčení o důležitosti akademických institucí pro kulturní život evropské společnosti. V souvislosti s tím žádal místní církve, aby ve své činnosti rozvíjely odpovídající univerzitní pastoraci (srov. EiE 59). Rada evropských biskupských konferencí (CCEE) proto ve svém dokumentu

3 JAN PAVEL II.: *Ecclesia in Europa. Postsynodální apoštolská exhortace o Ježíši Kristu žijícím ve své církvi, prameni naděje pro Evropu*. ČBK, Praha 2003.

*Univerzitní pastore v Evropě. Směry vývoje*⁴ hovoří o vysokoškolské pastoraci jako o řádné formě evangelizačního úsilí církve s vlastními specifiky.⁵

5. Místní církve v českých zemích si je vědoma mimořádné důležitosti pastore v univerzitním prostředí,⁶ kterou mohla začít plně rozvíjet až od chvíle, kdy jí to dovolily svobodné poměry po pádu komunistického režimu v roce 1989. Výrazem vědomí její důležitosti je i předkládaný text koncepce vysokoškolské pastore.

4 Italsky *La pastorale universitaria in Europa. Lineamenti*. Anglicky *Pastoral Action at European Universities. Orientation*. CCEE 2004.

5 Srov. *La pastorale universitaria in Europa*. Předmluva a č. 2.

6 Srov. *Život a poslání křesťanů v církvi. Závěrečný dokument Plenárního sněmu katolické církve v ČR*. Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2007, s. 194–197.

I. VÝCHODISKA A CÍLE VYSOKOŠKOLSKÉ PASTORACE

6. Základní východisko a cíl *Koncepce vysokoškolské pastorace* katolické církve v českých zemích vyrůstá z takových „obnov struktur, kterou vyžaduje na konverzi založená pastorace“⁷. Podle papeže Františka si máme dnes „počínat tak, aby struktury byly více misijní, aby řádná pastorace ve všech svých instancích byla více expanzivní a otevřená“.⁸
7. Výchozím bodem je zkušenost radosti a blízkosti církve s Kristem: „Důvěrný vztah mezi církví a Ježíšem je vztahem poutnickým a společenstvím, je ze své podstaty společenstvím misijním“.⁹ Vycházení k mladým lidem na vysokých školách není improvizací, umělou akcí nebo bezhlavým a nesmyslným podbízením se světu.

„Evangelizující společenství zakouší, že Pán udělal první krok, předešel je v lásce (srov. 1 Jan 4,10), a proto se dokáže bez obav chopit iniciativy, vycházet vstříc, vyhledávat vzdálené, vycházet na křižovatky cest a zvat vyloučené. Prožívá neuhastitelnou touhu nabízet milosrdenství, které je plodem vlastní zkušenosti nekonečného Otcova milosrdenství a jeho moci. Dodejme si odvahu k větší iniciativě!“¹⁰
8. Hlavní metodou je *evangelní rozlišování* v prostředí městské kultury: „Potřebujeme vnímat město kontemplativním pohledem, totiž pohledem víry, která objevuje Boha, jenž přebývá

7 Papež FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*, s. 27.

8 Tamtéž.

9 Tamtéž, s. 23.

10 Tamtéž, s. 24.

v jeho domech, na jeho ulicích a náměstích. Boží přítomnost pak provází každé upřímné hledání jednotlivců i celých skupin, toužící nalézt oporu a smysl života."¹¹ „Nadále se rodí nové kultury na těchto rozlehlých lidských územích, kde už křesťan obvykle není nositelem či původcem smyslu, ale obvykle od nich přejímá jiné způsoby vyjadřování, symboly, poselství a paradigmaty, která nabízejí nové životní ukazatele, často odporující Ježíšovu evangelium. (...) Tento fakt vyžaduje, abychom uvažovali o nových prostorech modlitby a o společenstvích, které budou přitažlivější a srozumitelnější pro městskou populaci."¹²

9. Nositelem vysokoškolské pastorace nejsou její jednotlivé instituce a církevní struktury, nýbrž studenti, akademici i ostatní pracovníci tvořící součást celé partikulární církve a akademické obce. „Na základě přijatého křtu se každý člen Božího lidu stává učedníkem, kterému je svěřeno poslání (srov. Mt 28,19). Každý pokřtěný bez ohledu na svoji funkci v církvi či stupeň vzdělání své víry je aktivním subjektem evangelizace."¹³ Každému je svěřeno první zvěstování evangelia (kerygma).¹⁴ Je to především akademická farnost, která zvláště intenzivně prožívá *mystagogickou iniciaci* (EG 166), osobní doprovázení („učit si zout opánky z nohou před posvátným územím druhého“¹⁵) „v rytmu uzdravující blízkosti, s uctivým pohledem plným soucitu, a zároveň spořádaně a svobodně povzbuzovat ke zrání v křesťanském životě“¹⁶ a vnímatelnou pomocí ve všech potřebných věcech mladého člověka.¹⁷

11 Tamtéž, s. 71.

12 Tamtéž, s. 73.

13 Tamtéž, s. 120.

14 Srov. papež FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*, s. 164.

15 Tamtéž, s. 169.

16 Tamtéž.

17 „Jako je církev ze své podstaty misijní, tak z této její podstaty též nevyhnutelně pramení účinná láska k bližnímu, soucit, který rozumí, pomáhá a podporuje.“
In: Papež FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*, s. 179.

Při tom všem zůstává „nenahraditelné tajemné působení Ducha Svatého.“¹⁸

10. Nejdůležitějším cílem vysokoškolské pastorače je takové duchovní a pastorační doprovázení mladého člověka v přechodovém období jeho přípravy na profesní dráhu, jež je dovedou k hledání, rozlišení, osobnímu a celoživotnímu přijetí křesťanského životního povolání a tomu odpovídajícímu životnímu stylu.

I. 1 Pastoračně-teologická východiska / cíle

a) evangelium vstupující do kultury a přítomnost církve na univerzitě

11. Kultura evropské společnosti je neodmyslitelně spjata s univerzitami, které vznikly jako plod dialogu mezi křesťanskou vírou a rozvíjející se vědou. I v dnešní době určují univerzity myšlenkový a hodnotový diskurz evropské sekularizované společnosti. Církev si je vědoma těchto souvislostí, a proto rozvíjí svou rozmanitou přítomnost v univerzitním a akademickém prostředí. Jednou z forem této přítomnosti je vysokoškolská pastorače¹⁹ jako jedna z cest k nové evangelizaci Evropy a její kultury.²⁰
12. Vysokoškolská pastorače se obvykle uskutečňuje prostřednictvím pastorační péče o osoby spojené s univerzitním prostředím. Spolu s touto péčí se zároveň aktivně snaží obohacovat univerzitní život tím, že do něho různým způsobem vnáší hodnoty evangelního poselství a podporuje prohlubování křesťanského pohledu na svět na rozličných úrovních lidského vědění.²¹

18 PAVEL VI.: *Evangelii nuntiandi*. Apoštolská exhortace č. 75. Zvon, Praha 1990.

19 Pojmy „vysokoškolská pastorače“, „univerzitní pastorače“, příp. „akademická pastorače“ v tomto textu používáme jako synonyma označující stejnou skutečnost, ačkoliv si uvědomujeme, že sémantická pole těchto pojmů nemusí být chápána jako zcela totožná.

20 *Srov. La pastorale universitaria in Europa*, č. 1.

21 Tamtéž, č. 3.

b) cílová skupina - studenti i akademičtí pracovníci

13. Vysokoškolská pastorační činnost konkrétně rozvíjí pastorační činnosti celé místní církve **s těmi a pro ty**, kdo studují, učí a pracují na vysokých školách, a jejich rodinnými příslušníky. Představuje přítomnost katolické církve na vysokých školách, akademických pracovištích i v církevních zařízeních propojených s univerzitním a akademickým světem. Zde nabízí diferencované možnosti účasti a spolupráce mimo jiné:
- duchovní programy a bohoslužby
 - život v modlitebních skupinách
 - systematické programy rozhovorů nad Biblií a o víře
 - duchovní poradenství a doprovázení pro české i zahraniční studenty
 - duchovní cvičení a obnovy
 - pomoc při duchovním rozlišování
 - přípravy k přijetí svátostí
 - kulturní, hudební a umělecké tvůrčí aktivity
 - poutě a sportovní činnosti
 - vzdělávací a diskuzní pořady
 - přednášky

c) metoda a cíl

14. Metoda takto pojímané vysokoškolské pastorační činnosti je v zásadě **dialogická**, jak to odpovídá povaze univerzitního prostředí.²² Svě uplatnění tento dialog nachází na úrovni preevangelizace v rámci setkávání s těmi, kdo vzhledem k víře stojí opodál, a dále na rovině evangelizace při hlásání a prohlubování víry a při systematické formaci věřících.
15. Z řečeného vyvstává cíl vysokoškolské pastorační činnosti, jímž je směřovat od pouhé péče o věřící studenty a univerzitní pracovníky

22 Tamtéž, č. 7.

směrem k osvojení si „trvalého misijního stavu“²³, totiž k rozvinutí vědomí, že oni sami jsou nositeli misijního a pastoračního působení církve. Jsou povoláni vést kompetentní dialog s Božím slovem, rozeznávat znamení doby, hlásat evangelium, podílet se na mystagogickém působení církve a vstoupit poté do dialogu se současnou evropskou kulturou, promýšlet praxi víry v kontextu pluralitní společnosti, a tak přispívat k její evangelizaci prostřednictvím inkulturace své vlastní víry.²⁴

d) platformy vysokoškolské pastorace

16. Přítomnost církve a její misijní a pastorační iniciativa je nesena společenstvím věřících s jejich osobními charismaty, službami a úkoly. Navenek se viditelně projevuje ustanovením akademické farnosti nebo vysokoškolské duchovní služby. Ta představuje nejběžnější model vysokoškolské pastorace, je místem pro sdílení společné víry a růst v praxi křesťanského života.

Protože univerzity, vysoké školy a akademická pracoviště bývají jedním z center společenského, kulturního a ekonomického života měst, ve kterých působí, může mít působnost akademické farnosti či duchovní správy velmi široký dosah, stávat se skutečným místem intelektuálního setkávání a hrát pro celé město důležitou roli v dialogu církve se současnou kulturou.

17. Vedle univerzitní duchovní správy či farnosti jsou vhodnou formou pastorační přítomnosti církve ve vysokoškolském prostředí také věřící katoličtí studenti, učitelé a zaměstnanci, včetně kněží, kteří vyučují na neteologických fakultách v rámci jiných humanitně zaměřených předmětů. Díky přímému každodennímu kontaktu se studenty i ostatními vyučujícími všichni katolíci působí na oné pomyslné hranici dialogu mezi světem křesťanské víry a sekulární kultury dneška. Zvláště na univerzitách ve výrazně sekularizovaných oblastech naší republiky je tento model osobní přítomnosti katolíků jako členů církve neocenitelný.

23 Papež FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium*, s. 25.

24 *Srov. La pastorale universitaria in Europa*, č. 14.

e) interdisciplinární dialog mezi teologií a ostatními vědami

18. Vysokoškolská pastorační práce se může významně opírat o přítomnost teologických fakult na hlavních univerzitách v naší zemi. Spolupráce jejich studentů, učitelů a zaměstnanců může být zvláště duchovně plodná, jestliže propojují své studium s osobním životem a svým posláním pro službu celému společenství církve. Navíc ve spolupráci s nimi může v rámci své působnosti přispívat k interdisciplinárnímu dialogu mezi teologií a ostatními vědními oblastmi. Hlavní charakteristikou tohoto dialogu má být přesné rozlišení mezi apologetickým a neapologetickým přístupem daným formulováním otázek a kulturním kontextem, přičemž upřednostňuje osobní setkávání.

I. 2 Sociokulturní východiska / cíle

a) sekularizace a spiritualita

19. V různých statistikách figuruje Česká republika mezi nejvíce sekularizovanými zeměmi Evropy. Tento jev charakterizuje nízká ochota identifikovat se s tradičními náboženskými institucemi a jejich kolektivními projevy zbožnosti. Jedním z rysů dneška je fakt, že přibývá lidí hledajících na úkor lidí zabydlených, roste individualisticky prožívaná spiritualita. Touha po autentické duchovní zkušenosti tak mnohé vede k osobnímu hledání daleko za viditelnou hranici církve.

Vysokoškolská pastorační práce může být vhodnou platformou, na níž církev nabízí odpověď na toto hledání, jehož klíčovým slovem je spiritualita. Může pomáhat vytvářet v církvi prostředí vědoměji prožívané spirituality, které přiměřeně nabídne odpovědi hledajícím.

b) masovost vysokoškolského studia

20. Stejně jako v Evropě, i v České republice se vysokoškolské studium stalo v posledních deseti letech masovou záležitostí.

Většina maturantů se hlásí k přijímacímu řízení na některou z vysokých škol a až sedmdesát procent daného populačního ročníku v těchto letech nastupuje k prezenčnímu vysokoškolskému studiu.²⁵

Tento jev zásadním způsobem ovlivňuje celkovou skladbu studentstva, která již nezahrnuje pouze tzv. intelektuálně vyhraněnou část společnosti, ale celou šíři studentské populace v její kvalitativní rozmanitosti. Tento jev se nutně odráží v charakteristice studentů, jimž chce pastorační činnost církve sloužit. Představuje výzvu, se kterou musí vysokoškolská pastorační realisticky počítat.

c) duchovní doprovázení na cestě k životnímu rozhodnutí

21. Jedním z důsledků uvedeného trendu je, že do doby vysokoškolského studia se také posunul kritický věk rozlišování životního směřování mladého člověka. Dosavadní světonázorové, resp. náboženské jistoty a postoje jsou v univerzitním prostředí vystaveny kritickému prověřování. Pastorační úsilí církve v této oblasti by proto mělo nabízet kompetentní osobní doprovázení na této cestě rozlišování a duchovního růstu, jinak plody klasické pastorační mládeže mohou být rychle zmařeny.

d) harmonie profesionality a křesťanského životního stylu

22. Z výše popsané situace je zřejmé, že vysokoškolská pastorační by neměla zahrnovat pouze rozmanitou nabídku volnočasových aktivit pro různě nadané studenty, ale má je podporovat v jejich směřování ke vzdělanosti a odborné profesionalitě, která by zahrnovala i jistou zralost a kompetentnost na rovině jejich křesťanské životní volby. Na duchovní úrovni má tedy pastorační směřovat od zážitkové zbožnosti k takové (sebe-)formaci a reflexi vlastní víry, jejichž plodem bude křesťanský

²⁵ Opíráme se o údaje ze statistiky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy dostupné na www.msmt.cz/file/32933/download [cit. 13.2.2015].

životní styl (víra proměněná v kulturu života). Tím budou mladí křesťané jako zralé duchovní osobnosti svědčit svým životem o tom, komu uvěřili, a dokáží o víře veřejně a kompetentně hovořit. Duchovní život vycházející ze zdravé teologie totiž není pouze věcí pro kněze a profesionální pracovníky v církvi, ale pro každého vysokoškolsky vzdělaného křesťana.²⁶

23. Tato ambice vysokoškolské pastorační práce ovšem vyžaduje stejně adekvátní přípravu pracovníků a kněží určených pro působení v této pastorační oblasti církve.

26 Srov. Dominik Duka, Proslov na konferenci o vysokoškolské pastorační práci (27. listopadu 2008). Dostupné na <http://katechet.cirkev.cz/zpravy/z-roku-2008nl/pastorace-vysokoskolaku/texty-prednasek-14-kom/dominik-duka-14-kom/> [cit. 20.2.2015].

II. CHARAKTERISTIKA VYSOKOŠKOLSKÉ PASTORACE V ČESKÝCH ZEMÍCH

II. 1 Situace v jednotlivých diecézích, míra institucionalizace

24. Současná situace vysokoškolské pastorace v České republice vychází z rozdílných podmínek jednotlivých diecézí a univerzitních měst. Vyznačuje se proto různou mírou institucionalizace v této pastorační oblasti.

a) personální akademické farnosti a duchovní správy

25. Na prvním místě se jedná o akademické farnosti a duchovní správy, které byly pro účel tohoto typu pastorace zřízeny diecézním biskupem. Jedná se o personální farnosti, resp. duchovní správy zaměřené na studenty, akademické pracovníky a ostatní zaměstnance vysokých škol a jejich rodinné příslušníky. Akademické farnosti působí v Praze u Nejsvětějšího Salvátora a v Olomouci u Panny Marie Sněžné, akademické duchovní správy byly ustanoveny v Praze při ČVUT a na Zemědělské univerzitě a dále v Hradci Králové. Akademické farnosti mají ustanovené vlastní faráře a kaplany, vedou samostatné matriky a spravují vlastní kostely. Podobně u duchovních správ jsou ustanoveni kněží určené pro vysokoškolskou pastoraci, většinou je pro působení akademické duchovní správy vyčleněn i vlastní chrám.

b) kaplani pro vysokoškolskou pastoraci

26. Další formou institucionalizace vysokoškolské pastorace je ustanovení kněží určených pro pastoraci v této oblasti. Jedná se zpravidla o vysokoškolské kaplany jmenované biskupem

pro působení v rámci univerzitního města v jeho diecézi. Tímto způsobem je vysokoškolská pastorec uspořádána v Brně, Ostravě, Liberci a Plzni.

c) společenství studentů v místních farnostech univerzitních měst

27. Třetí formou vysokoškolské pastorec jsou existující společenství vysokoškolských studentů, která působí v rámci některých místních farností v univerzitních městech. Tuto podobu má vysokoškolská pastorec ve Zlíně, Českých Budějovicích, Pardubicích a Opavě.

d) další subjekty věnující se vysokoškolské pastoreci

28. Pastoreci vysokoškolských studentů se v různé míře věnují také řeholní společenství nebo církevní hnutí v rámci svých vlastních pastoračních aktivit (ubytování studentů, formační programy, duchovní cvičení, volnočasové aktivity aj.).

II. 2 Vztahy charakterizující vysokoškolskou pastoreci

a) vztah k místním společenstvím studentů a k VKH ČR

29. Hlavním vztahem, který charakterizuje vysokoškolskou pastoreci v českých zemích, je spolupráce akademických farností, vysokoškolských duchovních správ a kaplanů s místními společenstvími a hnutími vysokoškolských studentů. Tato společenství mají v hlavních univerzitních městech podobu zájmových sdružení (zpravidla spolků), která svou činnost vyvíjejí na dobrovolnické bázi (VKH Praha, VKH Brno, VKH Olomouc, VKH Ostrava, RR 4. Zlín, KAK Salaš Hradec Králové, Vysokoškolský křesťanský klub Hora v Plzni). V těsné spolupráci s akademickými faráři a vysokoškolskými kaplany vytvářejí členové těchto společenství pastorační plán a rozvíjejí aktivity v rámci daného univerzitního města.

30. Na celorepublikové úrovni zastřešuje spolupráci místních studentských společenství Vysokoškolské katolické hnutí Česká republika. VKH ČR je zapsaný spolek, jehož členem je většina studentských společenství z českých univerzitních měst. Jejich společnou aktivitou je každoroční pořádání Konference VKH ČR a ve dvouletém cyklu připravované celorepublikové setkání vysokoškolských studentů Studentský Velehrad. V posledních třech letech je pořádán také podobně zaměřený Absolventský Velehrad.

b) vztah k akademickému /univerzitnímu prostředí

31. Vysokoškolská pastorece na jednotlivých místech v různé míře a intenzitě rozvíjí vztah k akademickému a univerzitnímu prostředí. Jednou z takových podob je osobní rovina v případě, kdy kněz působící ve struktuře vysokoškolské pastorece (akademický farář, kaplan) je zároveň vyučujícím na univerzitě, ať už na teologické fakultě nebo na jiných fakultách s humanitním, technickým nebo přírodovědným zaměřením.
32. Druhou podobou tohoto vztahu na institucionální rovině je různá míra spolupráce církevní pastorační struktury (farnost atd.) s univerzitou v daném městě, a to v různých oblastech (vzájemná informovanost o styčných aktivitách, zvaní na slavnostní akty apod.).

c) vztah k dalším pastoračním oblastem církve

33. Vysokoškolská pastorece ve své oblasti zaměřené na studenty vykazuje společné množiny s pastorcí mládeže - v jejím rámci existují příležitosti a aktivity, na nichž se univerzitní studenti podílejí jako účastníci nebo organizátoři (Světové dny mládeže, Celostátní setkání mládeže, setkání animátorů mládeže a další aktivity organizované Sekcí pro mládež ČBK či centry pro mládež v rámci diecézí). Vzájemná komunikace, sdílení zkušeností a přiměřená spolupráce těchto pastoračních sektorů v oblasti pastorece mladého a dospělého člověka si zaslouží podporu.

34. Podobně existují také společné množiny s pastorační podporou povolání. Souvisejí s rozhodováním o životním směřování, které je vlastní věkové skupině vysokoškolských studentů. Vzájemná komunikace a spolupráce mezi oběma pastoračními oblastmi a jejich představiteli již existuje a její plodný rozvoj se dále předpokládá.

II. 3 Národní koordinátor vysokoškolské pastorace

a) jeho pověření

35. V rámci České biskupské konference je ustanoven národní koordinátor vysokoškolské pastorace, kterého do funkce jmenuje plenární zasedání ČBK. Zpravidla jím bývá jeden z kněží působících ve vysokoškolské pastorační oblasti. Ti plénu ČBK navrhnou ze svého středu kandidáta. Národní koordinátor též plénu ČBK podává výroční zprávu o činnosti v této pastorační oblasti za uplynulý akademický rok.
36. Národní koordinátor je řádným členem (konzultantem) vysokoškolské subkomise Komise pro katolickou výchovu ČBK. Účastní se jednání subkomise a její členy v čele s předsedou informuje o činnosti ve vysokoškolské pastorační oblasti na celorepublikové úrovni.
37. Na základě žádosti národního koordinátora jsou z rozpočtu ČBK vyčleňovány finanční prostředky pro činnost vyplývající z jeho funkce a pro podporu pastorační činnosti dalších subjektů působících v oblasti vysokoškolské pastorace.

Žádost národního koordinátora schvaluje předseda vysokoškolské subkomise. Jemu též národní koordinátor předkládá zprávu o využití prostředků za uplynulý kalendářní rok.

b) jeho role a úlohy

38. Národní koordinátor v rámci své činnosti koordinuje a podporuje vzájemnou komunikaci a spolupráci mezi jednotlivými

subjekty činnými ve vysokoškolské pastoraci. Usnadňuje jejich kontakt a podporuje jejich pastorační aktivity, zejména ty, které mají celorepublikový dopad.

39. Národní koordinátor též zastupuje ČBK v oblasti vysokoškolské pastorace na mezinárodní úrovni. Je členem Evropského výboru univerzitních kaplanů při Katechetické, školské a vysokoškolské komisi Rady evropských biskupských konferencí (CCEE - *Consilium Conferentiarum Episcoporum Europae*). Účastní se mezinárodních setkání a zajišťuje kontakt a informovanost o mezinárodních aktivitách v oblasti univerzitní pastorace, zejména v Evropě.

III. PASTORAČNÍ VÝHLEDY, VÝZVY A ÚKOLY

a) četba znamení doby

40. Vysokoškolská pastorec se velmi rychle dostává do kontaktu se známkami významných posunů v chápání hodnot, příležitostí a podnětů. Tyto náznaky a směřování jsou součástí důležité role celého společenství věřících učit duchovně číst *znamení doby* jako přítomnost či nepřítomnost Božího působení ve světě. Toto rozlišování se týká i kulturních, sociálních a politických trendů. Především ve veřejné diskuzi a při používání moderních forem sdělovacích prostředků má vysokoškolská pastorec velký význam pro utváření veřejného mínění ve společnosti i církvi. Vzdělaný člověk má mít schopnost rozeznávat různé podoby manipulací a propagandy a formovat si svá stanoviska a hodnotové soudy.

b) výběr a formace kněží pro vysokoškolskou pastorec

41. Vážné zamyšlení si zaslouží způsob výběru a formace kněží, posílaných do vysokoškolské pastorec. Mělo by jít o osobnosti spjaté s univerzitním prostředím, nejlépe (ale ne nutně) v roli pedagogů, poradců apod. Považujeme za ideální, aby to byli kněží, kteří vedle teologického vzdělání absolvovali i jiné neteologické univerzitní studium (humanitní, přírodovědné, technické) a jsou zběhlí orientovat se v akademickém prostředí. Za úvahu stojí, zda vypracovat určité podoby speciální formace budoucích univerzitních farářů a kaplanů, mj. psychologické.

c) profilace vysokoškolské pastorače a proces předávání odpovědnosti

42. Pouze takové pastorační plánování, které v sobě obsahuje schopnost rozvíjet a předávat pastorační zkušenosti z jedné studentské generace na druhé, naplňuje požadavek organické pastorače. Předávání konkrétní odpovědnosti za živé slavení liturgie, solidní vzdělávání ve víře, misijní nasazení, moudrost v rozlišování povolání, diakonický rozměr farnosti jsou základním měřítkem kvality vysokoškolské pastorače. Součástí kritérií kvality je i schopnost spolupodílet se na fungování nutného zázemí farnosti, péči o kostel a finanční zabezpečení farnosti. Důležitou součástí profilace vysokoškolské pastorače je rozvíjení charismatu vedení a řízení, to znamená uschopnění a výchova osobních vlastností pro řízení křesťanského společenství. K tomu patří i vypracování modelů jednotlivých fází příchodu, prvotní formace, zrání a odchodu studenta z akademické farnosti.

d) personální stabilizace a rozvoj pastoračních struktur

43. Cílem vytváření pastoračních struktur v univerzitní oblasti je vybudování silné vysokoškolské duchovní správy / akademické farnosti s výrazným evangelizačním, intelektuálním a kulturním přesahem ke všem členům akademické obce. Jen takové společenství se může stát jedním z pilířů nové evangelizace v intelektuálním prostředí univerzit. K tomu je však potřeba kněz, věnující se této činnosti na plný úvazek, obklopený týmem spolupracovníků složených nejen z řad studentů, ale i ostatních členů akademické obce. Akademická duchovní správa se nesmí stát institucí, pečující jen o hrstku věřících studentů.

e) nové formy poradenství a pastorační a duchovní doprovázení

44. Studenti se setkávají v průběhu svého studia s profesionální poradenskou službou. V činnosti těchto poradenských center (pedagogických, psychologických, zdravotních) se setkávají

stále častěji s cílenou marginalizací konfesně zaměřené religi-ozity. Především v biotických a morálních otázkách se setkávají stále častěji s tím, že poradenství se stává centrem krystalujících změn společenského vědomí. Zde se často utváří i nový náhled na vztah náboženství, společnosti, práva, kultury a světonázorových postojů. Proto bude velmi prospěšné, když v rámci vysokoškolské pastorače budou zřetelně formulovány nabídky vysoce profesionální, křesťanské hodnoty respektující poradenské služby, popřípadě centra pastorační pomoci těm, kteří se musí vyrovnávat s negativními dopady světonázorově orientovaných poradenských center.

f) nové promýšlení pastorační služby pro hledající a neofyty

45. Ke klientům akademických farností patří nejen věřící křesťané, ale i obecně lidé hledající a sympatizující s církví. Vysokoškolská pastorače proto potřebuje nově a zároveň kontextuálně promýšlet způsoby, jak více oslovit ty, kdo „stojí opodál“, a jak k nim přijít s nabídkou věrohodné duchovnosti. Stejně tak potřebuje nově promýšlet způsoby katecheze a přípravy k přijetí iniciačních svátostí, aby se neomezovaly na opakování určitých pregnantních tvrzení, ale byly spíše praktickou orientací v životě modlitby a v životě společenství církve. Nezanedbatelnou roli v tomto procesu mohou sehrát kvalitní kmotři a přátelé, se kterými se neofyta seznámí během katechumenátní formace.
46. Personální nestabilita vysokoškolských farností, způsobená omezenou dobou studia a odlišným místem trvalého bydliště, zároveň nastoluje otázku po definitivním začlenění neofytů do místních struktur církve. Schopnost připravit nově pokřtěného na zralý vstup do lokální farnosti, do které ho přivede sám život, je ověřením kvality vysokoškolské pastorače. Zároveň se ovšem domníváme, že akademická farnost se za určitých okolností může stát i domovskou farností neofyty.

g) rozvoj bližší spolupráce s ČKA a MSKA

47. V oblasti věcného dialogu křesťanství s akademickým světem úspěšně rozvíjejí svou činnost Česká křesťanská akademie (ČKA) a Moravskoslezská křesťanská akademie (MSKA). Spolupráce s těmito iniciativami v rámci vysokoškolské pastorace si zaslouží hlubší a systematičtější rozvinutí. Na této bázi může být plodněji rozvíjen jak interdisciplinární dialog, tak osobnostní formace pracovníků i klientů vysokoškolské pastorace.

h) rozvoj péče o zahraniční studenty

48. Pastorační péče o zahraniční vysokoškolské studenty je v České republice minimálně rozvinuta, v současné době ji aktivně nabízí jen málo akademických farností. Uvážíme-li, že počet zahraničních studentů je mírou prestiže dané vysoké školy, pak nabídka duchovní péče o tyto studenty by měla být podobně jedním z význačných podnětů pro vysokoškolskou pastorační práci v naší zemi.

i) rozvoj spolupráce se zahraničím

49. Rovněž navazování partnerských vztahů s akademickými farnostmi, univerzitními pastoračními centry a studentskými hnutími v zahraničí není v dnešní době příliš uskutečňováno. Výměna zkušeností a rozvíjení společných aktivit (mezinárodní setkání, prázdninové akce, poutě, sportovní, jazykové programy ad.) by přitom měly být samozřejmostí. Více by se dalo využívat faktu, že mnozí čeští studenti pobývají na studijních pobytech v zahraničí a mohou zprostředkovat cenné osobní kontakty.

ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ A DOPORUČENÍ

50. Předloženou koncepci vysokoškolské pastorace a vizi jejího dalšího směřování lze shrnout do následujících nejbližších kroků. Ustanovení, která jsou v plné kompetenci místního biskupa, jsou chápána jako doporučení.
- V každém univerzitním městě v diecézi ať je adekvátně zajištěna vysokoškolská pastorace a její kontinuita na rovině institucionální a personální.
 - Pověření vysokoškolští faráři a kaplani ať poskytují zpětnou vazbu o činnosti ve vysokoškolské pastoraci svému diecéznímu biskupovi podle jeho požadavků.
 - Národní koordinátor vysokoškolské pastorace ať podává plénu ČBK souhrnnou výroční zprávu o aktivitách v této pastorační oblasti v ČR za uplynulý akademický rok.
